

سپهرغرب، گروه گردشگری – شکبیا کولبونسد: صنعت گردشگری در فضاهای روستایی رویکرد و فعالیتی مکمل است که با توجه به ظرفیت‌های طبیعی و فرهنگی موجود در آن روستا، قادر است ارتقای کیفیت زندگی ساکنان نواحی روستایی، تجدید حیات روستاها و در نهایت توسعه پایدار روستایی را به ارمغان بیاورد؛ بدین‌سان شناسایی و تبیین قابلیت‌ها و محدودیت‌های گردشگری در سکونتگاه‌های روستایی مستعد این صنعت و اولویت‌بندی آن‌ها، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. بنابراین بایستی روستاهای هدف گردشگری در مرکز توجه قرار گیرند و گام‌هایی برای معرفی آن‌ها و جذب گردشگران برداشته شود.

بسیاری از برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران توسعه در فعالیت‌های گردشگری به‌عنوان رکن اصلی توسعه پایدار یاد می‌کنند، چنانکه وقتی شرایط ملی یا بین‌المللی اجازه گسترش و توسعه گردشگری بین‌المللی را ندهد، توسعه داخلی به‌ویژه در مناطق توسعه‌نیافته و محروم می‌تواند نقش مهمی در پیشرفت این مناطق داشته باشد؛ از سوی اشتغال پایدار روستایی می‌تواند مانع از مهاجرت روستاییان به شهر شده و گامی مؤثر در پویایی روستاها و کاهش آسیب‌های اجتماعی و اقتصادی در شهرها باشد.

در این بین دو روستای گردشگری همدان یعنی روستای ملحمدره و حبشی ازجمله روستاهایی هستند که در دل کوه جا خوش کرده‌اند و پتانسیل‌های منحصربه‌فردشان با تلنگری در زمینه‌های فرهنگی، می‌تواند چراغی روشن برای گردشگری همدان باشد. همدان روستاهای زیادی دارد که هر کدام می‌توانند بهترین مقاصد برای گردشگری در این استان به‌شمار بیایند و این روزها با داغ بودن فضای گردشگری روستایی، می‌توان آتش را به تنور نان اهالی روستا بازگرداند و شاهد مهاجرت معکوس به روستا بود.

ملحمدره یکی از روستاهای شهرستان اسداباد واقع در همدان بوده که از نظر تاریخی قدمت طولانی دارد و به سبب پلکانی بودن ساختار منازل این روستا، به ماسوله غرب کشور نیز مشهور است. روستای ملحمدره که در هفت کیلومتری شمال شهرستان اسداباد واقع شده و جزء بخش مرکزی این شهر است، بیش از ۹۰ خانوار دارد و به لحاظ بافت کوهپایه‌ای روستا شغل اکثریت اهالی باغداری و دامداری است.

روستای ملحمدره در دره‌های شمال غربی الوند و دامنه کوه المابلاغ قرار دارد و فاصله آن با اسداباد حدود سه کیلومتر است که به سبب برخورداری از ظرفیت‌های گردشگری فراوان، جزء ۲۰ روستای هدف گردشگری استان همدان قرار گرفته است. این روستا دارای رودخانه‌ای بسیار زیبا و دیدنی است که از چهل چشمه سرچشمه می‌گیرد و دارای باغ‌های میوه و تاکستان‌های انگور بوده و محصولات این روستا ازجمله آلو، گردو در سطح استان شهرت خاصی دارند. خانه‌های این روستا که بیلای‌های بسیار با صفایی دارد و به روی هم ساخته شده (طوری که پشت بام یک خانه حیاط خانه دیگر بوده)، زیبایی روستا را دوچندان کرده است.

از دیگر جاذبه‌های این روستا علاوه بر جاذبه‌های طبیعی، می‌توان به وجود معادن و سنگ‌های

متنوع ساختمانی، زینتی و مرمر در دره‌های روستا اشاره کرد؛ اما آنچه شنیده می‌شود، نداشتن گاز و آنتن‌دهی مناسب بوده که علاوه بر اهالی روستا، برای گردشگران نیز شرایط را دشوار ساخته است. از سویی ناگفته نماند که روستای حبشی جزء روستاهای تاریخی استان همدان نیز محسوب می‌شود؛ به‌نوعی که قدمت آن به دوره مادها بازمی‌گردد. این روستا که با شهر اسداباد ۲۶ کیلومتر فاصله دارد، بافتی پلکانی داشته و اهالی آن به زبان شیرین و محلی کردی صحبت می‌کنند. در روستای حبشی اسداباد اکثر خانه‌ها دارای ایوان‌اند و ساختار معماری این روستا پلکانی بوده و همین خود جلوه خاصی به روستا بخشیده است. به دلیل هوای سرد در فصل زمستان و جلوگیری از نفوذ سرما به داخل خانه‌ها، آن‌ها دارای پنجره‌های چوبی کوچک و دیوارهای بسیار ضخیم هستند، در این روستا زنان نیز با به پای مردان کار می‌کنند. این روستا از روستاهای تاریخی استان همدان در شهرستان اسداباد با چشم‌اندازهای طبیعی بسیار زیبا بوده که اکنون طرح احیا و حفاظت از بافت و کالبد با ارزش آن در فاز نخست اجرا شده است.

با این حال باید دید که پایتخت تاریخ و تمدن ایران چه مسیرهایی را باید دنبال کند تا بتواند علاوه بر توجه به زیرساخت‌های گردشگری، در بعد فرهنگی نیز روستاها را برجسته کند؛ در این راستا گفت‌وویی با مسئول گردشگری و دهیار سابق روستای ملحمدره صورت گرفت که در ادامه می‌خوانید:

” ملحمدره، روستایی پلکانی اما خاموش
حسین زارعی با تأکید بر جاذبه‌های گردشگری روستای ملحمدره، بیان کرد: اقامتگاه‌های بوم‌گردی امروزه در روستاها نقشی بسزا دارند، باید دانست که این طرح نو و جدید می‌تواند افراد زیادی را از نقاط مختلف به روستا بکشاند. دهیار سابق روستای ملحمدره با بیان این موضوع، ادامه داد: در اقامتگاه‌های بوم‌گردی گردشگران با زندگی روستایی آشنا می‌شوند و تجربه یک روز زندگی در روستا برایشان لذت‌بخش می‌شود.

وی با اشاره به عرضه غذاهای محلی در خانه‌های بوم‌گردی، مطرح کرد: غذاهای محلی چون آش رشته، کوفته و آبگوشت محلی به همراه نان و گرده سنتی و البته لبنیات محلی می‌تواند ارمغانی برای گردشگران باشد تا بتوانند از این غذاها و میوه‌های ارگانیک منطقه ملحمدره استفاده کنند.

مسئول گردشگری روستای ملحمدره در ادامه با اشاره به جاذبه‌های طبیعی این روستا، اظهار کرد: بهره‌گیری از طبیعت روستا و بافت معماری ویژه آن از اهدافی است که می‌تواند در قالب خانه‌های بوم‌گردی جای گیرد و چشم هر مسافری را بنوازد؛ بدین ترتیب می‌توان از جای آتشی و دمنوش گرفته تا لباس‌ها و گویش محلی، همه و همه را در جهت جذب گردشگران به‌کار گرفت.

زارعی با تأکید بر نقش اقامتگاه‌های بوم‌گردی در

ملحمدره، روستایی پلکانی اما خاموش

در آن وضعیت آنتن‌دهی نامناسب است و پیگیری موضوع و به نتیجه رسیدن آن دست‌وپاشکسته پیش می‌رود.

مسئول گردشگری روستای ملحمدره در پایان وضعیت جاده‌های منتهی به این روستا را نامناسب و برشمرد و تأکید کرد: جاده‌های منتهی به این روستا بسیار پریچرخم و باریک است، بدین‌سان باید دانست که گنجایش مسافران زیادی را ندارد و به‌راستی که از ایمنی و امنیت لازم برخوردار نیست.

” حبشی روستایی به قدمت مادها، اما ناشناخته
در ادامه گفت‌وویی با دهیار روستای حبشی نیز انجام پذیرفت که خواهد خواند:

حسین عزیزی در ابتدای گفت‌وگو با خبرنگار روزنامه سپهرغرب به پتانسیل‌های روستای حبشی اشاره کرد و گفت: بافت قدیمی روستای حبشی در کنار پلکانی بودن آن می‌تواند ظرفیتی بی‌بدیل در جذب گردشگران باشد، از سویی وجود یک خانه قدیمی که در آن چشمه‌ای به حالت گنبدی‌شکل هست، می‌تواند به‌عنوان اقامتگاه بوم‌گردی مورد استفاده قرار گیرد.

وی با بیان اینکه تانکون صاحب خانه مایل و راضی به این امر نشده‌است، ادامه داد: مناظر بکر و باغات زیاد این روستا در کنار غذاهای محلی و گیاهان دارویی، می‌تواند برای جذب گردشگران به‌کار آیند.

” روستای حبشی، قطب تولید موسیر خشک کشور

دهیار روستای حبشی با تأکید بر اینکه روستای ما قطب تولید موسیر خشک غرب کشور است، اظهار کرد: اگر بگویم روستای حبشی قطب تولید موسیر خشک در کل کشور است، گراف نگفتم‌ام و از سویی

سپهر غرب خواستار شد

بازگشت زندگی به روستاهای فراموش‌شده ملحمدره و حبشی

حبشی، روستایی به قدمت مادها اما ناشناخته

غذاهای محلی و صنایع‌دستی همچون قالیبافی می‌تواند با برنامه‌ریزی‌های مناسب این روستا را در کشور مطرح کند. وی با بیان اینکه تانکون جشنواره‌ای در این روستا برگزار نشده است، یادآور شد: روستای حبشی روستایی گردشگرپذیر است و در ایام تعطیل سال و به‌خصوص فصل بهار، گردشگران زیادی به این روستا می‌آیند؛ اما نیاز است تا زیرساخت‌های لازم مهیا شود و در مسیر مناسب‌سازی این زیرساخت‌ها قدم‌هایی برداشته شود.

عزیزی با اشاره به برگزاری کلاس‌های آموزشی در زمینه‌های قالیبافی و ترمه‌دوزی با همکاری سازمان میراث فرهنگی همدان، عنوان کرد: از سویی بنیاد مسکن نیز نزدیک به یک‌سوم روستای حبشی را سنگ‌فرش و جاده‌سازی کرده است و باقی آن نیز در دست اقدام بوده، به‌نوعی که در حال حاضر پیمانکار آن مشخص شده و سال ۹۸ ادامه این روند درپیش گرفته خواهد شد.

وی دسترسی به این روستا را مناسب دانست و بیان کرد: گلایه از نامناسب بودن آنتن‌دهی روستاست؛ به‌نوعی که علی‌رغم پیگیری‌های به‌عمل‌آمده، آنتن‌دهی در این روستا با مشکل روبروست.

دهیار روستای حبشی در پایان بیان کرد: روستای حبشی سال ۸۴ در برنامه گردشگری ثبت شده است و در طول این سال‌ها تغییراتی صورت گرفته و فعالیت‌هایی برای آن انجام شده. این تغییرات خیلی زیاد نبوده، اما راضی‌کننده است.

” بومیان تورلیدر روستاها باشند
در ایین راستا گفت‌وویی با استاد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی دانشکده جغرافیا دانشگاه تهران انجام گرفت تا با زمینه‌های معرفی قابلیت‌های گردشگری آشنا شده و چگونگی جذب گردشگران به روستاهای هدف گردشگری را جویا شویم.

مطیعی لنگرودی در ابتدا با بیان اینکه طی ایجاد زمینه‌های گردشگری می‌توان کم‌کم تصور درستی در مردم ساخت، بیان کرد: می‌توان با زمینه‌هایی خاص، دوری بومیان و اهالی روستا را از فرهنگ گردشگرپذیری برطرف کرد و این موضوع را سامان داد.

وی در این راستا ادامه داد: در یک روستا ممکن است صد یا دویست خانوار ساکن باشند؛ مسلم است که تعداد کثیری از آن‌ها تمایلی به گردشگرپذیری ندارند و با این فرهنگ آشنا نیستند و در جهت آن قدمی برنمی‌دارند، اما اگر روستای مدنظر شرایطی دارد که بایستی زیرساخت‌ها برای آن مهیا شود، لازم است حتی اگر شده یک یا دو خانوار را به سمت گردشگرپذیری سوق داد.

این استاد دانشگاه با اشاره به نقش برنامه‌ریزان، مدیران، دهیاران، بخشداران و سازمان میراث فرهنگی، بیان کرد: می‌توان با برنامه‌ریزی آموزش دو، سه و حتی یک‌نفر را برای کار در روستا پیش برد؛ چراکه بالاخره در بین ۱۰۰ یا ۲۰۰ خانوار، یک یا

دو خانوار تمایل به انجام این کار دارند. بدین‌ترتیب می‌توان روی آن دو نفر کار و به لحاظ اعتباری به آن‌ها کمک کرد؛ بدین‌سان سایرین نیز به موضوع گردشگری دلگرم شده و در جهت همکاری قدم برمی‌دارند.

وی با تأکید بر رشد فرهنگ گردشگرپذیری در روستاهای غرب کشور، اظهار کرد: باید دانست زمانی که دو نفر به‌خوبی وارد این مقوله شدند، می‌توان به سراغ زیرساخت‌های روستا رفت و در جهت فراهم کردن آن‌ها همچون راه، جاده و... قدم‌های بعدی را برداشت و امکاناتی به لحاظ تفریحی، سرگرمی و... ایجاد کرد.

وی عنوان کرد: باید دانست که سهولت دسترسی به نواحی روستایی موجب می‌شود که افراد به روستاها سفر کنند و از سویی دیگر نیز اگر آن دو خانوار به سبب اقدامات مذکور (به لحاظ آموزش، اعتبار و بستر فعالیت) از درآمدی برخوردار شوند، این خودش انگیزه‌ای می‌شود برای دیگران، بدین‌سان توجه به این دو مقوله می‌تواند یک روستا را در مسیر گردشگری بویا کند.

مطیعی لنگرودی با تأکید بر نقش بومیان، بیان کرد: روستاهای مستعد در زمینه گردشگری بایستی به سمنی بروند که بومیان را دوست به‌کار کنند تا با کمک آن‌ها فعالیت‌هایی متمرکز جهت شناساندن گردشگری روستایشان انجام شود، چراکه افراد بومی نسبت به روستایشان آگاهی دارند و درمجموع پویایی آن برایشان خوشایند است و می‌توانند روستا را به سمت گردشگرپذیری و بالا رفتن درآمد و ایجاد اشتغال پایدار سوق دهند.

استاد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی دانشکده جغرافیا دانشگاه تهران در پایان گفت‌وگو در این راستا بر نقش شو‌های روستا در دادن آموزش‌های لازم به دهیاران و اهالی تأکید کرد و افزود: بایستی قدم اول در این مسیر آموزش‌ها و آماده‌سازی فکری و ذهنی روستاییان باشد تا به‌نوعی فرهنگ گردشگرپذیری در روستا ایجاد شود و سپس زیرساخت‌های گردشگری آماده و قدم‌های بعدی جهت توانمندسازی روستاییان در این آموزش‌های صنایع‌دستی و... پیش رود و به دنبال جذب سرمایه‌گذار در این مسیر آستین‌ها را بالا بزنند.

” رسیدگی به روستاها شعار محقق شده یا نشده مسئولان؟

با همه این‌ها در دسترس نبودن روستاهای هدف گردشگری چه از لحاظ زیرساختی و جاده‌های ناایمن و چه به لحاظ مناسب نبودن وضعیت آنتن‌دهی، نشان از ایین دارد که روستاهای علی‌رغم داشتن پتانسیل‌های بی‌شمار در دل خود، فراموش شده‌اند و تنها نام روستای هدف گردشگری را یدک می‌کشند. زمانی می‌توان چند روز بسدون اینترنت در طبیعت را مناسب دانست که سایر زیرساخت‌های روستا مهیا باشد و بتوان در دامن طبیعت به همراه سایر ویژگی‌های منحصربه‌فرد گردشگری یک روستا، از بودن در آن لذت برد و طعم زندگی روستایی را چشید؛ بدین‌سان امید است که روستای ملحمدره سرسبز و روستای تاریخی حبشی در این وادی به فراموشی سپرده نشوند و قدمی در بهبود زیرساخت‌های گردشگری آن‌ها برداشته شود و فرهنگ گردشگرپذیری را در این روستا احیا کرد تا بتوان شاهد اشتغال پایدار در این روستاهای زیبا بود، به امید آن روز...

قرار دارد. مسجد دارای سه درگاه است، درگاه شمالی آن به طرف خیابان جعفری باز می‌شود و دارای طاق و مقرنس‌های بسیار زیباست که با کاشی خشت هفت‌رنگ به سبک دوره قاجاری تزئین شده و در میان آن نام فتحعلی‌شان قاجار نقش بسته است. ورودی غربی آن به خیابان صفا راه دارد و شبستان جنوبی زیر گنبد اصلی است؛ بلندای طاق آن ۱۷ و نیم متر بوده و حاشیه آن با کاشی‌های سیاه و قهوه‌ای تزئین شده و محراب این شبستان گچ‌بری شده است. ایوان شمالی مسجد ۱۷ متر بلندای دارد و حاشیه آن با کاشی معرق تزئین شده که در نوع خود از کاشی‌های بی‌ظیر قاجاریه محسوب می‌شود؛ مسجد امام یکی از حوزه‌های علمیه قدیمی به‌شمار می‌آید که دارای ارس‌های مشبک و زیبایی است و در آن ۱۶ حجره برای سکونت طلاب درنظر گرفته شده، این بنا مربوط به دوره قاجاریه (فتحعلی‌شاه قاجار) بوده و به شماره ۳۹۴ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده است.

” گرداب سنگی

در غرب شهر خرم‌آباد و در کنار میدان تختی، بنایی مدور متشکل از یک دیواره عظیم سنگی به‌صورت مسدود دورتادور چشمه‌ای فصلی احداث شده، قطر این بنا ۱۸ متر با محیط ۵۶ مترمربع به پهنای سه متر بوده و بلندای آن تا کف چشمه ۱۰ متر است؛ این بنا دارای دریاچه‌ای به ابعاد ۴۰×۱۶ برای هدایت آب آشامیدنی و توزیع آن در سطح شهر شاپورخواست، مشروب شده و مصالح آن به‌بره‌برداری از آسیاب‌های آبی بوده، مواد و مصالح آن به سنگ‌های لاشه همراه ملات ساروج (آهک و گچ و...) است که در ساختمان پل شکسته و خرابه‌های شهر شاپورخواست مشاهده شده؛ این بنا به شماره ۱۲۷۴ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده است.

” مسجد امام بروجرد

ازجمله آثار ارزنده معماری دوره اسلامی در لرستان مسجد امام (سلطانی سابق) است؛ این بنا یکی از ارزشمندترین و ممتازترین بناهای بروجرد به‌شمار می‌رود، محن این بنا به‌شمار ۱۶۷۸ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده است.

” مقبره باباطاهر

در مرکز شهر خرم‌آباد و در ضلع غربی قلعه فلک‌الافلاک کنار خانه قدیمی «آخوند ابو»، مقبره باباطاهر قرار دارد؛ در گویش لری به «باو طاهر» معروف بوده، اهالی شهر خرم‌آباد معتقدند این مقبره مربوط به باباطاهر شاعر و عارف نامدار و سراینده دودیتی‌های معروف لکی و لری است.

سبک بنای مقبره ساده و متشکل از گنبد خانه‌ای

دارند؛ آنجا که باغات و طبیعت انبوه درختان بلوط به خزان نشسته‌اند و تابلوی هزاررنگ طبیعت را خلق کرده‌اند.

” بهشتی هزاررنگ در قاب چشمان رهگذران

قسمت وسیعی از محدوده پیرامون شهر بروجرد به‌ویژه بخش‌های شمالی و غربی در گذشته نه‌چندان دور توسط حصار سبز و متراکمی از باغ‌های میوه و درختان متنوع پوشیده شده بود که امروزه به دلیل گسترش بی‌رویه شهر و تغییرات غیر متعارف بسیاری از باغات، تخریب و یا به فضای مسکونی تبدیل شده و به‌طور کلی ترکیب گذشته آن دستخوش ناملازمات فراوانی شده است. این مجموعه باغات به دلیل وجود گذرها و راه‌های عبور بین باغی در میان مردم شهر با عنوان «کوچه‌باغی» خوانده می‌شود؛ در داخل بسیاری از این باغ‌ها که معمولاً متعلق به افراد متمول شهری بودند، کوشک‌ها و عمارت‌هایی احداث می‌شد.

این عمارت‌های درون‌باغی که در بروجرد آن را «تَکِیَه» (takia) می‌گویند، به لحاظ ساختار، نحوه و موقعیت احداث تفاوت فاحشی با باغ‌های معروف ایرانی نظیر باغ شاهزاده، باغ ازم، باغ خان،

باغ عقیق‌آباد و... داشته و به‌صورتی ارگانیک شکل گرفته است.

با این تفاسیر باغات و خانه‌باغات بروجرد نمونه‌ای منحصربه‌فرد از باغات ایرانی بوده و این موضوع به جذابیت‌های ظرفیت بهشت‌گونه آن به‌مراتب افزوده است.

” پاییز زیبا و خروش رودخانه‌ها در سلسله

اما شهرستان سلسله یکی از نقاط سردسیری لرستان است که در این منطقه به‌خاطر خود را دارد. «سلسله» با وجود رودخانه‌های پرآب که طی

” جلوه سحرانگیز پاییزی دریاچه کیو

بارش‌های خوب پاییزی حیات دیگری به دریاچه کیو خرم‌آباد بخشید تا با جوشش دوباره چشمه فصلی کیو، طراوت و شادابی به این دریاچه زیبا برگردد. دریاچه کیو یکی از زیباترین و دیدنی‌ترین دریاچه‌های استان لرستان است که در شمال غربی شهرستان خرم‌آباد و کنار پارک کیو قرار دارد. «کیو» در گویش لری مردمان خرم‌آباد به معنی کیودرنگ و آبی است و وجه تسمیه آن، آب زلال و عمیق این دریاچه است که به رنگ آبی و نیلی دیده می‌شود.

این دریاچه با نمای دیدنی و زیبایی خود به شهر خرم‌آباد جلوه خاصی داده و در کنار جاذبه‌های تاریخی فراوان و چشمه‌های پرآب دره خرم‌آباد، این شهرستان را در ردیف یکی از شهرهای زیبای توریستی قرار داده است. بیش از همیشه چهره سحرانگیز شهرهای مختلف لرستان هریک پاییزی دیدنی